İş sağlığı ve güvenliği eğitimi

İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri

YENİ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu

ULUDAĞ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu

ofis akademi

ASYA AKADEMİ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİM KURUMU

Eğitimin amacı ve öğrenme hedefleri

Amaç

Katılımcıların işyeri sağlık ve güvenlik birimi (İSGB), ortak sağlık ve güvenlik birimi (OSGB) ve çalışan sağlığı merkezinin (ÇASMER) kuruluşu, yapısı ve işleyişi; işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarının sorumluluk, hak ve yükümlülükleri ile ekip çalışmasının önemi hakkında bilgi edinmesi.

Ders sonunda katılımcılar

- İSGB, OSGB ve ÇASMER'lerin kuruluş ve işleyişine ilişkin kuralları belirler.
- İşyeri hekimliği ve iş güvenliği uzmanlığına ilişkin yasal düzenlemeleri tanımlar.
- İSG hizmetlerinde ekip çalışmasının önemini açıklar.

Konu başlıkları

1 6331 sayılı Kanun'da işverenin yükümlülükleri ve iş sağlığı ve güvenliği hizmetleri

2 İSG birimleri: İSGB, OSGB ve ÇASMER'lerin kuruluşu ve çalışmaları

3 İşyeri hekimi ve diğer sağlık personelinin görev, yetki ve sorumlulukları

4 İş güvenliği uzmanının görev, yetki ve sorumlulukları

5 İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinde ekip çalışması

Bölüm 1

İSG hizmetlerinin yasal çerçevesi

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda işverenin yükümlülükleri

YENİ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu
ULUDAĞ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu
ofis akademi
ASYA AKADEMİ

2025

Neden iş sağlığı ve güvenliği hizmeti?

766 bin

bildirilen iş kazası (2025, 4/a kapsamı)

1.931

iş kazası sonucu ölen sigortalı (2025, 4/a kapsamı)

916

meslek hastalığı tanısı alan sigortalı (2025)

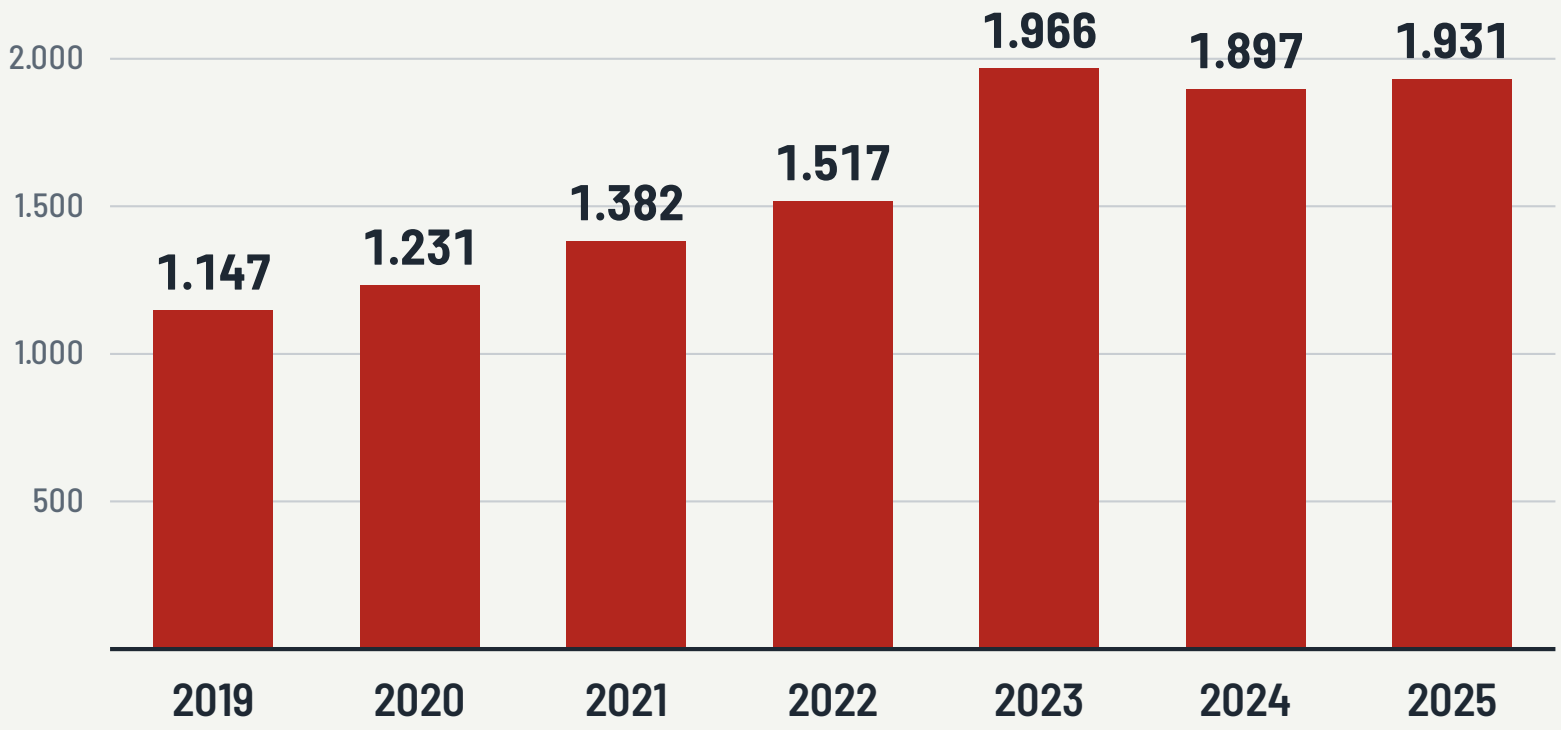
2,93 milyon

dünyada işle ilgili nedenlerle ölüm (ILO, 2019 tahmini)

Kaynak: SGK 2025 iş kazası ve meslek hastalığı istatistikleri; ILO (2023), A call for safer and healthier working environments.

SGK verisi

İş kazası sonucu ölümler, 2019–2025

1.931

2025'te iş kazasında ölen sigortalı; günde ortalama 5 kişi

%68

2019'a göre artış

766.039

2025'te bildirilen iş kazası

Kaynak: SGK İstatistik Yıllıkları, 5510 sayılı Kanun 4/a kapsamındaki sigortalılar.

İşverenin genel yükümlülüğü

> **İşveren, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlüdür (6331 sayılı Kanun md. 4).**

- Mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dahil her türlü tedbiri alır, organizasyonu yapar, gerekli araç ve gereçleri sağlar ve mevcut durumu sürekli iyileştirir.
- Alınan İSG tedbirlerine uyulup uyulmadığını izler, denetler ve uygunsuzlukları giderir.
- Risk değerlendirmesi yapar veya yaptırır.
- Çalışana görev verirken sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunu göz önüne alır.
- Yeterli bilgi ve talimat verilmemiş çalışanların hayati ve özel tehlike bulunan yerlere girmemesi için tedbir alır.

İşyeri dışından uzman kişi ve kuruluşlardan hizmet alınması işverenin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Çalışanların yükümlülükleri işverenin sorumluluğunu etkilemez. İSG tedbirlerinin maliyeti çalışanlara yansıtılamaz.

Risklerden korunma ilkeleri

İşverenin yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde şu ilkeler göz önünde bulundurulur (md. 5):

a) Risklerden kaçınmak

b) Kaçınılması mümkün olmayan riskleri analiz etmek

c) Risklerle kaynağında mücadele etmek

ç) İşi kişiye uygun hâle getirmek; tekdüze çalışma ve üretim temposunun olumsuz etkilerini önlemek veya en aza indirmek

d) Teknik gelişmelere uyum sağlamak

e) Tehlikeli olanı, tehlikesiz veya daha az tehlikeli olanla değiştirmek (ikame)

f) Teknoloji, iş organizasyonu, çalışma şartları, sosyal ilişkiler ve çalışma ortamını kapsayan tutarlı bir önleme politikası geliştirmek

g) Toplu korunma tedbirlerine kişisel korunma tedbirlerinden önce öncelik vermek

ğ) Çalışanlara uygun talimatlar vermek

2025

İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sunulması

İşveren, İSG hizmetlerinin sunulması için (md. 6):

- Çalışanları arasından iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve on veya daha fazla çalışanı olan çok tehlikeli sınıftaki işyerlerinde diğer sağlık personeli görevlendirir.
- Uygun nitelikte personel yoksa hizmetin tamamını veya bir kısmını OSGB'lerden ya da ÇASMER'lerden alabilir.
- Gerekli nitelik ve belgeye sahipse, tehlike sınıfı ve çalışan sayısını dikkate alarak hizmeti kendisi üstlenebilir.
- 50'den az çalışanı olan az tehlikeli işyerlerinde işveren veya işveren vekili, Bakanlıkça ilan edilen eğitimleri tamamlarsa işe giriş ve periyodik muayeneler hariç İSG hizmetlerini yürütebilir.

ÇASMER'den hizmet alınabilmesi 2025'te 7538 sayılı Kanunla eklenmiştir. Kendi kendine hizmet yürütme sınırı 2017'de 10'dan az çalışandan 50'den az çalışana çıkarılmıştır.

İSG hizmetlerinde işverenin diğer yükümlülükleri

- Görevlendirdiği kişilerin ve hizmet aldığı kuruluşların araç, gereç, mekân ve zaman gibi bütün ihtiyaçlarını karşılar.
- İşyerinde sağlık ve güvenlik hizmetlerini yürütenler arasında iş birliği ve koordinasyonu sağlar.
- Mevzuata uygun olan ve yazılı olarak bildirilen tedbirleri yerine getirir.
- Sağlık ve güvenliği etkileyen konularda görevlendirdiği kişileri, hizmet aldığı kuruluşları ve başka işyerlerinden gelen çalışanlar ile işverenlerini bilgilendirir.
- Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kamu kurumları İSG hizmetini Sağlık Bakanlığına ait döner sermayeli kuruluşlardan doğrudan veya ihale yoluyla alabilir.
- Tam süreli işyeri hekimi görevlendirilen işyerlerinde diğer sağlık personeli zorunlu değildir; öğrenci statüsündeki çırak ve stajyerler çalışan sayısına katılmaz.

2025

İSG hizmeti yükümlülüğünün kademeli yürürlüğü

2012	6331 sayılı Kanun 30 Haziran 2012'de yayımlandı; 6. ve 7. maddeler 50 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için altı ay sonra yürürlüğe girdi.
2014	50'den az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli işyerleri için 1 Ocak 2014'te yürürlüğe girdi.
2024	Kamu kurumları ile 50'den az çalışanı olan az tehlikeli işyerleri için yürürlük, birçok kez ertelendikten sonra 31 Aralık 2024 tarihine bağlandı.
2025	Bu tarih geçildiğinden işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı görevlendirme yükümlülüğü bütün işyerleri bakımından yürürlüktedir.

İSG hizmetlerinin desteklenmesi

Bakanlık, İSG hizmetlerinin yerine getirilmesi için aşağıdaki şartlarla destek sağlayabilir (md. 7):

- Kamu kurumları hariç, ondan az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli işyerleri yararlanabilir.
- Cumhurbaşkanı, ondan az çalışanı olan az tehlikeli işyerlerinin de yararlanmasına karar verebilir.
- Giderler, iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primlerinden kaynak aktarılarak SGK tarafından finanse edilir; uygulamada SGK kayıtları esas alınır.
- Sigortalılık bildiriminde bulunmadığı tespit edilen işverenlerden yapılan ödemeler yasal faiziyle geri alınır; bu işverenler üç yıl destekten yararlanamaz.

İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının bildirim yükümlülüğü

- İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının hak ve yetkileri görevleri nedeniyle kısıtlanamaz (md. 8).
- Tespit ettikleri eksiklik ve aksaklıkları, tedbir ve tavsiyeleri işverene yazılı bildirirler; bunları yerine getirmekten işveren sorumludur.
- Acil durdurmayı gerektiren, yangın, patlama, göçme, kimyasal sızıntı gibi hayati tehlike arz eden veya meslek hastalığına yol açabilecek durumlarda tedbir alınmazsa durum Bakanlığın yetkili birimine, varsa yetkili sendika temsilcisine, yoksa çalışan temsilcisine bildirilir.
- Bildirim yapmayan işyeri hekimi ve uzmanın belgesi üç ay, tekrarında altı ay; OSGB'nin yetki belgesi altı ay, tekrarında bir yıl askıya alınır.
- Bildirim nedeniyle sözleşme feshedilemez; aksi hâlde işveren en az bir yıllık sözleşme ücreti tutarında tazminat öder. Kötü niyetli gerçek dışı bildirimde belge altı ay askıya alınır.

“İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarının hak ve yetkileri, görevlerini yerine getirmeleri nedeniyle kısıtlanamaz. Bu kişiler, görevlerini mesleğin gerektirdiği etik ilkeler ve mesleki bağımsızlık içerisinde yürütür.”

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, madde 8

Sorumluluk, belge sınıfı ve görevlendirme

- Hizmet sunan kuruluşlar ile işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanları, ihmallerinden dolayı hizmet sundukları işverene karşı sorumludur.
- Ölüm veya maluliyetle sonuçlanan iş kazası ya da meslek hastalığında ihmali tespit edilenlerin yetki belgesi askıya alınır.
- Çok tehlikeli işyerlerinde (A), tehlikeli işyerlerinde en az (B), az tehlikeli işyerlerinde en az (C) sınıfı belge aranır; Bakanlık maden ve yapı gibi sektörlerde özel düzenleme yapabilir.
- Çalışma süresi nedeniyle tam süreli görevlendirme gerekiyorsa işveren işyeri sağlık ve güvenlik birimi (İSGB) kurar.
- Kamuda belgeli personel asli görevinin yanında kendi kurumunda veya onayla başka kamu kurumlarında görevlendirilebilir.

Tehlike sınıfı, risk değerlendirmesi ve acil durumlar

Tehlike sınıfı (md. 9)

Kısa vadeli sigorta kolları prim tarifesi de dikkate alınarak Bakanlıkça çıkarılan tebliğle belirlenir. Tespitte işyerinde yapılan **asıl iş** esas alınır.

Risk değerlendirmesi (md. 10)

İşveren, iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapmak veya yaptırmakla yükümlüdür.

Acil durumlar (md. 11)

İşveren olası acil durumları önceden belirler, olumsuz etkilerini önleyici tedbirleri alır, gerekli ölçümleri yapar ve acil durum planlarını hazırlar.

İş kazası ve meslek hastalığının kayıt ve bildirimi

Kayıt	İşveren bütün iş kazalarının ve meslek hastalıklarının kaydını tutar, inceleme yapar, raporları ve ramak kala raporlarını düzenler (md. 14).
3 iş günü	İşveren iş kazalarını kazadan sonraki üç iş günü içinde SGK'ya bildirir.
3 iş günü	Kendisine bildirilen meslek hastalığını öğrendiği tarihten itibaren üç iş günü içinde SGK'ya bildirir.
Sevk	İşyeri hekimi meslek hastalığı ön tanısı koyduğu vakaları SGK'nın yetkilendirdiği sağlık hizmeti sunucularına sevk eder.
10 gün	Sağlık hizmeti sunucuları iş kazalarını, yetkili sunucular meslek hastalığı tanılarını en geç on gün içinde SGK'ya bildirir.

Sağlık gözetimi

İşveren çalışanların sağlık muayenelerinin şu hâllerde yapılmasını sağlar (md. 15): işe girişte; iş değişikliğinde; iş kazası, meslek hastalığı veya sağlık nedeniyle tekrarlanan uzaklaşmalardan sonra talep edilirse işe dönüşte; işin devamı süresince düzenli aralıklarla.

Tehlike sınıfı veya grup	Periyodik muayene
Çok tehlikeli	en geç yılda bir
Tehlikeli	en geç üç yılda bir
Az tehlikeli	en geç beş yılda bir
Çocuk, genç ve gebe çalışanlar	en geç altı ayda bir

Tehlikeli ve çok tehlikeli işlerde sağlık raporu olmadan işe başlatılamaz. Raporlar işyeri hekiminden; 50'den az çalışanı olan az tehlikeli işyerlerinde ÇASMER'den, aile hekiminden veya kamu sağlık hizmeti sunucularından da alınabilir. İtirazlar hakem hastanelere yapılır. Muayene maliyeti çalışana yansıtılamaz.

Çalışanların eğitimi

- İşveren, çalışanların İSG eğitimi almasını sağlar; eğitim özellikle işe başlamadan önce, çalışma yeri veya iş değişikliğinde, ekipman değişikliğinde ya da yeni teknolojide verilir (md. 17).
- Mesleki eğitim zorunlu olan tehlikeli ve çok tehlikeli işlerde mesleki eğitimini belgeleyemeyen çalıştırılamaz.
- İş kazası geçiren veya meslek hastalığına yakalanan çalışana ilave eğitim, altı aydan fazla işten uzak kalana bilgi yenileme eğitimi verilir.
- Eğitim maliyeti çalışana yansıtılamaz; eğitimde geçen süre çalışma süresinden sayılır.

Tehlike sınıfı	Tekrar sıklığı	En az süre
Çok tehlikeli	yılda bir	16 saat
Tehlikeli	iki yılda bir	12 saat
Az tehlikeli	üç yılda bir	8 saat

Çalışan temsilcisi

İşveren, riskleri ve çalışan sayılarını dikkate alarak seçimle, seçim yapılamazsa atamayla aşağıdaki sayıda çalışan temsilcisi görevlendirir (md. 20):

Çalışan sayısı	Temsilci sayısı
2 – 50	1
51 – 100	2
101 – 500	3
501 – 1.000	4
1.001 – 2.000	5
2.001 ve üzeri	6

Birden fazla temsilci varsa baş temsilci aralarında seçimle belirlenir. Yetkili sendika varsa işyeri sendika temsilcileri çalışan temsilcisi olarak da görev yapar.

Bölüm 2

İSG birimleri

İşyeri sağlık ve güvenlik birimi, ortak sağlık ve güvenlik birimi ve çalışan sağlığı merkezi

İşyeri sağlık ve güvenlik birimi (İSGB)

- İSGB, en az bir işyeri hekimi ile işyerinin tehlike sınıfına uygun belgeli en az bir iş güvenliği uzmanının görevlendirilmesiyle oluşur; işveren diğer sağlık personeli de görevlendirebilir (İSG Hizmetleri Yönetmeliği md. 10).
- Birim, asıl işin yürütüldüğü mekânda ve giriş katta, uygun büyüklükte kurulur.
- En az 8 m^2 iş güvenliği uzmanı odası, işyeri hekimi için muayene odası ve en az 12 m^2 ilkyardım ve acil müdahale odası bulunur; tam zamanlı her hekim ve uzman için ayrı oda verilir.
- Birim Ek-1'deki araç ve gereçlerle donatılır; acil durumlarda en yakın sağlık birimine ulaşım için uygun araç bulundurulur.
- Bölümler aynı alanda ve kolayca görülecek biçimde işaretlenir. Ruhsatlı sağlık hizmeti sunucusu olan işyerlerinde ilkyardım odası, Ek-1 araçları ve ulaşım aracı şartı aranmaz.

İSGB'de bulunması gereken araç ve gereçler (Ek-1)

- Steteskop
- Tansiyon aleti
- Otoskop
- Oftalmoskop
- Termometre
- Işık kaynağı
- Küçük cerrahi seti
- Paravan, perde
- Muayene masası
- Refleks çekici
- Tartı aleti
- Boy ölçer
- Pansuman seti
- Dil basacağı, enjektör, gazlı bez gibi sarf malzemeleri
- Keskin atık kabı
- Taşınabilir manometreli oksijen tüpü
- Seyyar lamba
- Buzdolabı
- İlaç ve malzeme dolabı
- Negatoskop
- Tekerlekli sandalye
- Mevzuatın öngördüğü temel acil ilaçlar, aşılar ve antiserumlar

Birden fazla işyeri hekiminin birlikte çalıştığı birimlerde steteskoptan refleks çekicine kadar olan cihazlar her hekim için ayrı bulundurulur.

Tam süreli görevlendirme gerekmeyen işyerlerinde sağlanacak şartlar

- **50 ve daha fazla çalışanı olan işyerlerinde** işveren, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli ile iş güvenliği uzmanına 8 m^2'den küçük olmamak üzere toplam iki oda verir ve acil durumlar için uygun araç bulundurur (md. 11).
- **50'den az çalışanı olan işyerlerinde** işveren, İSG personeline çalışma süresince kullanacakları uygun bir yer sağlar.
- İş merkezi ve iş hanlarında 50'den az çalışanı olan işverenler için yönetimce ortak bir mekân oluşturulabilir; hizmet verilen toplam çalışan sayısına göre ilgili şartlar uygulanır.
- Bölüm ve birimlerin aynı alanda bulunması ve işaretlenmesi esastır.
- 50'den az çalışanı olan az tehlikeli işyerlerinde, taraflar anlaşarak aynı sözleşme yılında aylık hizmet sürelerini birleştirebilir veya hizmet aralıklarını belirleyebilir.

Ortak sağlık ve güvenlik birimi (OSGB): kuruluş

OSGB kurulabilmesi ve hizmet sunabilmesi için tam süreli iş sözleşmesiyle en az birer **işyeri hekimi**, **iş güvenliği uzmanı** ve **diğer sağlık personeli** istihdamı zorunludur (md. 12). Tam süreli görevlendirilenler başka bir OSGB'de veya işyerinde görev alamaz.

Bölüm	En az alan
İşyeri hekimi muayene odası	10 m^2
İlkyardım ve acil müdahale odası	15 m^2
İş güvenliği uzmanı odası	10 m^2
Bekleme yeri	12 m^2
Arşiv odası	uygun büyüklükte
Tuvalet ve lavabo	en az bir

OSGB: hizmet alanı, adres ve değişiklikler

- OSGB'ler kuruldukları il ile sınır komşusu illerde hizmet verebilir; daha uzak illerde şube açmaları gerekir. Raylı sistem ve yol gibi birden çok ildeki işlerde, işin yapıldığı illerden birinde yetkili olmak yeterlidir.
- İzinsiz şube ve irtibat bürosu açamazlar; hizmet verdikleri sürece yetki aldıkları adreste açık ve faaliyette olmaları esastır.
- Zemin katta veya müstakil binada kurulmaları esastır; tuvalet ve arşiv dışındaki bölümler yol seviyesinden girişi olmayan katlarda kurulamaz.
- Adres değişikliğinden önce e-Devlet üzerinden başvurulur; unvan değişikliğinde yetki belgesi yenileme süresi 30 gündür. Ortaklık değişikliği 30 gün içinde bildirilir.
- Yıkım kararı veya hasarlı raporu hâlinde yeni adrese taşındıktan sonra 30 gün içinde İSG-KATİP üzerinden başvurulur.

İSGB ve OSGB'lerin görev ve sorumlulukları

Sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamı için İSGB ve OSGB'ler şunlardan sorumludur (md. 13):

a) Koruyucu, önleyici ve düzeltici faaliyetleri kapsayan çalışma ortamı gözetiminde işverene rehberlik ve öneriler

b) Çalışanların sağlığını korumak ve geliştirmek için sağlık gözetiminin uygulanması

c) İSG eğitimleri ve bilgilendirme için planlama yapılarak işverenin onayına sunulması

ç) Acil durumların belirlenmesi, acil durum planının hazırlanması, ilkyardım ve acil müdahalenin organizasyonu

d) Yıllık çalışma planı, yıllık değerlendirme raporu, gözetim sonuçları ve kaza kayıtlarının tutulması

e) Kişisel sağlık dosyalarının gizlilik ilkesine uyularak saklanması

f) İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı yönetmeliklerindeki görevlerin yerine getirilip getirilmediğinin izlenmesi

OSGB’lerin diğer yükümlülükleri

- Onaylı defter suretleri, yıllık çalışma planı, değerlendirme raporu ve eğitim kayıtları OSGB arşivinde tutulur; sözleşme sonunda bütün kayıtlar işverene teslim edilir.
- OSGB’ler hizmetin tamamını veya bir kısmını başka kişi ya da kuruma devredemez; işin normal akışını aksatmamaya özen gösterir.
- İstihdam edilenlerin sözleşmeleri beş iş günü içinde İSG-KATİP üzerinden bildirilir; işyerlerine sunulan her hizmet için İSG-KATİP’te sözleşme yapılır.
- Görevden ayrılan zorunlu personelin yerine 30 gün içinde nitelikli personel görevlendirilir; sorumlu müdür değişikliği de 30 gün içinde yapılır.
- Faaliyet sona ererse veya belge iptal edilirse yetki belgesinin aslı 30 gün içinde Genel Müdürlüğe iade edilir.

2025

Çalışan sağlığı merkezi (ÇASMER)

> **ÇASMER: Sağlık Bakanlığına bağlı, işyerlerine iş sağlığı ve güvenliği hizmetleri sunmak üzere 6331 sayılı Kanun kapsamında yetkilendirilen, gerekli donanım ve personele sahip birim.**

- Yönetmelikteki toplum sağlığı merkezi (TSM) ifadesinin yerini 2024'te ÇASMER almıştır; tanım 2025'te 7538 sayılı Kanunla 6331 sayılı Kanun'a da eklenmiştir.
- İşverenler İSG hizmetlerini OSGB'lerin yanı sıra ÇASMER'lerden de alabilir.
- ÇASMER'ler, iş güvenliği uzmanı odası hariç OSGB mekân şartlarını sağlarlarsa işyeri hekimliği ve diğer sağlık personeli hizmeti sunabilir; tüm İSG hizmetleri için OSGB şartlarını yerine getirirler.
- 50'den az çalışanı olan az tehlikeli işyerlerinin sağlık raporları ÇASMER'den de alınabilir.

Yetki belgelerinin vizesi

OSGB ve ÇASMER

Yetki belgeleri **beş yılda bir** vize ettirilir (İSG Hizmetleri Yönetmeliği md. 20). Süresi içinde vize işlemini tamamlamayan OSGB faaliyet yürütemez.

Eğitim kurumları

İş güvenliği uzmanlığı eğitim kurumlarının belgeleri de **beş yılda bir** vize edilir. Başvuru, süre dolmadan en geç 60 gün önce yapılır; süre bitiminden itibaren üç ay içinde vize tamamlanmazsa belge iptal edilir. Faaliyetini bırakan kurum belgesini 30 gün içinde iade eder.

Bölüm 3

İşyeri hekimi ve diğer sağlık personeli

Nitelikler, görevler, yetkiler, yükümlülükler ve çalışma süreleri

YENİ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu
ULUDAĞ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu
ofis akademi
ASYA AKADEMİ

2025

Tanımlar

> **İşyeri hekimi:** İş sağlığı ve güvenliği alanında görev yapmak üzere Bakanlıkça yetkilendirilmiş, işyeri hekimliği belgesine sahip hekim.

> **Diğer sağlık personeli:** Bakanlıkça yetkilendirilmiş, diğer sağlık personeli belgesine sahip ebe, hemşire, sağlık memuru, acil tıp teknikeri, acil tıp teknisyeni, çevre sağlığı teknikeri veya çevre sağlığı teknisyeni diplomasına sahip kişi.

Diğer sağlık personeli tanımı 2025'te 7538 sayılı Kanunla genişletilmiştir. İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik RG 20.07.2013, sayı 28713'te yayımlanmıştır.

İşyeri hekiminin nitelikleri ve belgesi

- Görevlendirilecek hekimin geçerli işyeri hekimliği belgesi olmalıdır; hesaplanan çalışma süresi bölünerek birden fazla hekime verilemez; görevlendirme vardiyalara uygun yapılır (md. 7).

İşyeri hekimliği belgesi verilenler (md. 8):

a) İşyeri hekimliği eğitim programını tamamlayıp sınavda başarılı olan hekimler

b) İş sağlığı veya iş sağlığı ve güvenliği bilim uzmanı olup sınavda başarılı olan hekimler

c) Bu alanlarda bilim doktoru hekimler; en az sekiz yıl teftiş yapmış hekim iş müfettişleri ve Genel Müdürlükte en az sekiz yıl çalışmış hekimler (istekleri hâlinde)

ç) İş ve meslek hastalıkları yan dal uzmanlığı olan hekimler (istekleri hâlinde)

İşyeri hekiminin görevleri: rehberlik

- Sağlık gözetimi ve çalışma ortamının gözetimi konusunda işverene rehberlik etmek (md. 9).
- İşyerinin tasarımı, kullanılan maddeler, işin planlanması ve kişisel koruyucu donanımların seçiminde öneride bulunmak.
- Çalışanların sağlığının geliştirilmesi, ergonomik ve psikososyal riskler ile stres faktörleri konusunda araştırma yapmak ve tavsiyede bulunmak.
- Kantin, yemekhane, yatakhane, kreş, soyunma odası, duş ve tuvaletlerin hijyenini izlemek; beslenme ve içme suyu konusunda tavsiyede bulunmak.
- İş kazası, meslek hastalığı ve ramak kala olayların nedenlerini araştırarak önlem önermek.
- Alınması gereken tedbirleri işverene yazılı olarak bildirmek.

İşyeri hekiminin görevleri: risk değerlendirmesi ve sağlık gözetimi

- Risk değerlendirmesine katılmak, gerekli önlemleri önermek ve takip etmek.
- Gebe ve emziren kadınlar, 18 yaşından küçükler, kronik hastalığı olanlar, engelliler ve birden fazla kaza geçirmiş olanlar gibi özel politika gerektiren grupları yakından izlemek.
- Muayeneler hakkında çalışanları bilgilendirip rızalarını almak; gece postaları dahil sağlık gözetimini yapmak ve işe giriş ve periyodik muayene sonuçlarını Ek-2'ye uygun düzenlemek.
- Meslek hastalığı ön tanısı olan çalışanın ortamındaki diğer çalışanların muayenelerini tekrarlamak; devamsızlık ile işyeri tehlikeleri arasındaki ilişkiyi araştırmak.
- Talep edilirse işe dönüş muayenesi yapmak; bulaşıcı hastalıklarla mücadele ve bağışıklama çalışmaları yürütmek.
- İş güvenliği uzmanıyla işbirliği içinde yıllık çalışma planını ve Ek-3'e uygun yıllık değerlendirme raporunu hazırlamak; alt işveren ve geçici çalışanların sağlık raporlarını kontrol etmek.

İşyeri hekiminin yetkileri ve yükümlülükleri

Yetkileri (md. 10)

- Ciddi, önlenemez ve acil müdahale gerektiren hayati tehlikede işin durdurulması için işverene başvurmak
- İşyerinin bütün bölümlerinde inceleme yapmak, bilgi ve belgelere ulaşmak, çalışanlarla görüşmek
- İşverenin bilgisi dahilinde ilgili kurumlarla işbirliği yapmak

Yükümlülükleri (md. 11)

- İşin akışını aksatmamak; meslek sırlarını ve kişisel sağlık dosyalarını gizli tutmak
- İhmallerinden dolayı işverene karşı sorumlu olmak
- Hayati tehlike arz eden ve makul sürede giderilmeyen durumları Çalışma ve İş Kurumu il müdürlüğüne yazılı bildirmek
- Çalışmalarını onaylı deftere yazmak; meslek hastalığı ön tanılı vakaları sevk etmek

İşyeri hekiminin çalışma süreleri

Tehlike sınıfı	Çalışan başına aylık en az süre	Tam gün hekim gerektiren sayı
Az tehlikeli	5 dakika	her 2.000 çalışan
Tehlikeli	10 dakika	her 1.000 çalışan
Çok tehlikeli	15 dakika	her 750 çalışan

- Tam katları aşan çalışan sayısı için süre esasına göre ek hekim görevlendirilir (md. 12).
- Birden fazla işyeriyle kısmi süreli sözleşmede işyerleri arasındaki yol süreleri haftalık çalışma süresinden sayılmaz.
- Kamuda yöneticilik görevi olmayan tabipler ile aile hekimleri dışındaki işyeri hekimleri, tam gün çalıştıkları işyeri dışında fazla çalışma yapamaz.

Diğer sağlık personeli: görevlendirme ve süreler

- Geçerli diğer sağlık personeli belgesi olmalıdır; çalışma süresi bölünerek birden fazla kişiye verilemez; vardiyalara uygun görevlendirme yapılır (md. 14).
- On veya daha fazla çalışanı olan çok tehlikeli işyerlerinde zorunludur. Tam süreli işyeri hekimi olan işyerlerinde zorunlu değildir; hekimin talebi ve işverenin uygun görmesiyle görevlendirilebilir.
- Gizlilik ve işin akışını aksatmama yükümlülüğü vardır; ihmallerinden işverene karşı sorumludur; tespit ve tavsiyelerini işyeri hekimine iletir (md. 18).

Çok tehlikeli işyerinde çalışan sayısı	Çalışan başına aylık en az süre
10 – 49	10 dakika
50 – 249	15 dakika
250 ve üzeri	20 dakika

Diğer sağlık personelinin görevleri

Diğer sağlık personeli işyeri hekimiyle birlikte çalışır ve şu görevleri yürütür (md. 16):

a) İSG hizmetlerinin planlanması, değerlendirilmesi ve izlenmesinde hekimle birlikte çalışmak, veri toplamak ve kayıt tutmak

b) Sağlık ve çalışma öykülerini işe giriş ve periyodik muayene formuna yazmak, muayenede hekime yardımcı olmak

c) Özel politika gerektiren grupları izlemek ve muayenelerini sağlamak

ç) İlkyardım hizmetlerinin organizasyonu ve yürütülmesinde hekimle birlikte çalışmak

d) Çalışanların sağlık eğitiminde görev almak

e) İşyeri bina ve eklentilerinin hijyen denetiminde hekimle birlikte çalışmak

f) Hekimin verdiği diğer İSG görevlerini yürütmek

g) Çalışan temsilcisi ve destek elemanlarıyla işbirliği yapmak

Bölüm 4

İş güvenliği uzmanı

Belge sınıfları, görevler, yetkiler, yükümlülükler ve çalışma süreleri

Görevlendirme ve belge sınıfları

Belge	Çalışabileceği işyerleri	Başlıca edinme yolu
(A)	Bütün tehlike sınıfları	(B) belgesiyle en az 4 yıl fiilen görev ve (A) sınavı; İSG doktorası; Bakanlıkta en az 10 yıl görev
(B)	Az tehlikeli ve tehlikeli	(C) belgesiyle en az 3 yıl fiilen görev ve (B) sınavı; İSG yüksek lisansı ve sınav
(C)	Az tehlikeli	Mühendis, mimar ve teknik elemanlar için (C) eğitimi ve sınavı; İSG lisans mezunları için sınav

- Uzmanın geçerli belgesi olmalıdır (İGU Yönetmeliği md. 7). Birden fazla uzman gereken işyerlerinde tam süreli uzmanlardan birinin uygun belgeli olması yeterlidir.
- Çalışma süresi bölünerek birden fazla uzmana verilemez; işveren, zorunlu uzmanın yanında yardımcı uzman da görevlendirebilir.

İş güvenliği uzmanının görevleri

Rehberlik

- Tasarım, makine ve teçhizat, kullanılan maddeler ve kişisel koruyucu donanımlar konusunda öneri
- Tedbirleri işverene yazılı bildirme
- Kaza, meslek hastalığı ve ramak kala olayların nedenlerini araştırma

Risk değerlendirmesi ve gözetim

- Risk değerlendirmesine katılma, önlem önerme ve takip
- Periyodik bakım, kontrol ve ölçümleri planlama
- Yangın ve patlamanın önlenmesi; acil durum planı, eğitim ve tatbikatlar

Eğitim, bilgilendirme ve kayıt

- Eğitimleri planlama ve uygulama
- Hekimle birlikte yıllık değerlendirme raporu
- Talimat ve çalışma izni prosedürleri
- Gerekli bilgileri İSG-KATİP'e bildirme

İş güvenliği uzmanının yetkileri ve yükümlülükleri

Yetkileri (md. 10)

- Ciddi, önlenemez ve acil hayati tehlikede işin durdurulması için işverene başvurmak
- İşyerinin bütün bölümlerinde inceleme yapmak, bilgi ve belgelere ulaşmak, çalışanlarla görüşmek
- İşverenin bilgisi dahilinde ilgili kurumlarla işbirliği yapmak
- Tam süreli uzmanlar için yılda beş iş gününe kadar mesleki gelişim etkinlikleri çalışma süresinden sayılır

Yükümlülükleri (md. 11)

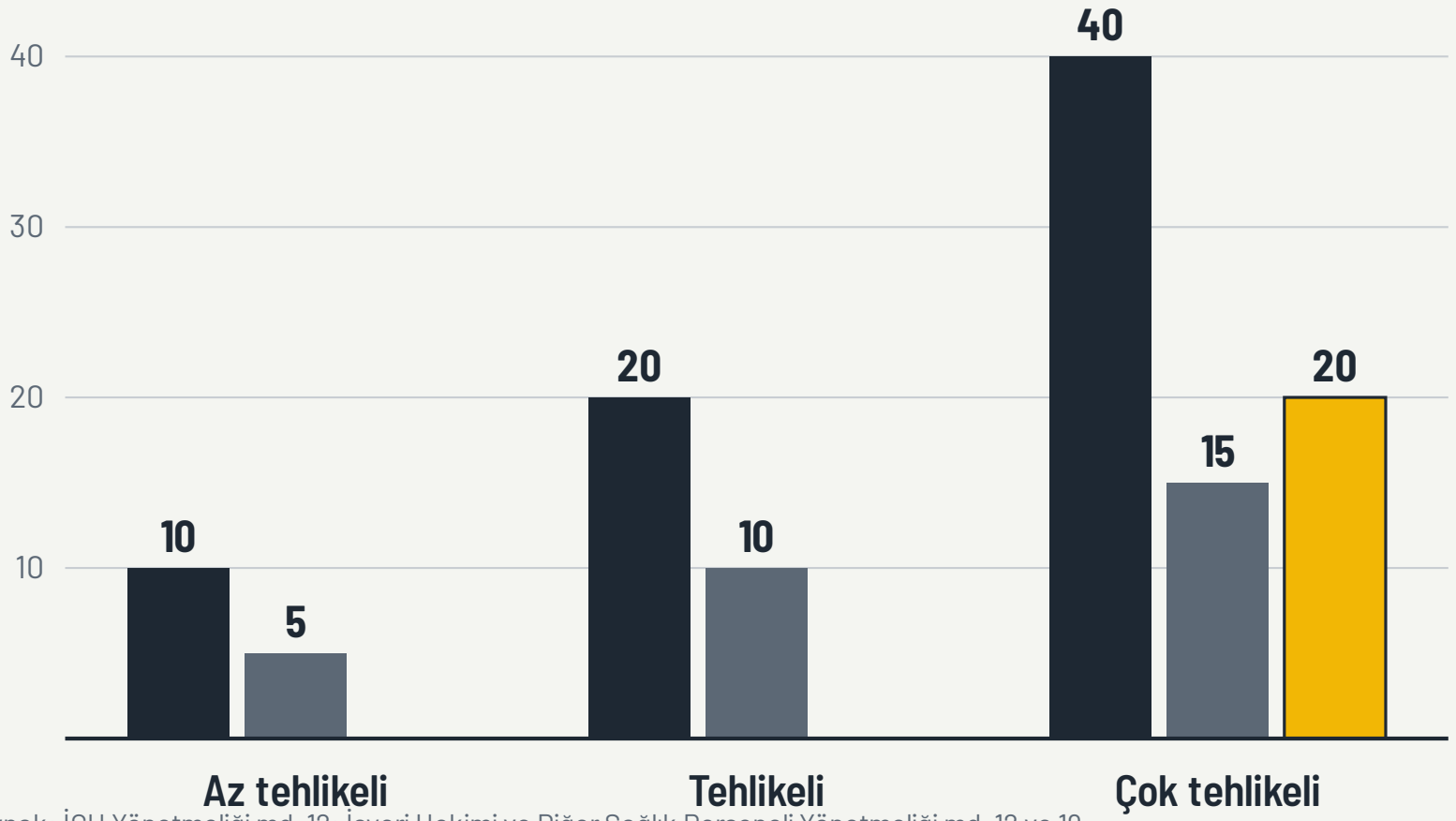
- İşin akışını aksatmamak; meslek sırlarını gizli tutmak
- İhmallerinden dolayı işverene karşı sorumlu olmak
- Hayati tehlike arz eden ve makul sürede giderilmeyen durumları Çalışma ve İş Kurumu il müdürlüğüne yazılı bildirmek
- Tespit, tavsiye ve hekimle yapılan çalışmaları onaylı deftere yazmak

İş güvenliği uzmanının çalışma süreleri

Tehlike sınıfı	Çalışan başına aylık en az süre	Tam gün uzman gerektiren sayı
Az tehlikeli	10 dakika	her 1.000 çalışan
Tehlikeli	20 dakika	her 500 çalışan
Çok tehlikeli	40 dakika	her 250 çalışan

- Tam katları aşan çalışan sayısı için süre esasına göre ek uzman görevlendirilir (md. 12).
- Uzman, sözleşmede belirtilen süre kadar hizmet sunar; işyerleri arasındaki yol süreleri haftalık çalışma süresinden sayılmaz.
- Tam gün çalıştığı işyeri dışında fazla çalışma yapamaz.

Çalışan başına aylık en az hizmet süresi (dakika)

Diğer sağlık personeli yalnızca on veya daha fazla çalışanı olan çok tehlikeli işyerlerinde zorunludur; süre 10–20 dakika arasında değişir, grafikte üst değer gösterilmiştir.

Kaynak: İGU Yönetmeliği md. 12; İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personeli Yönetmeliği md. 12 ve 19.

Bölüm 5

Ekip çalışması

İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinde birlikte çalışma

YENİ UZMAN AKADEMİ
İş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu
ULUDAĞ UZMAN AKADEMİ
İş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu
ofis akademi
ASYA AKADEMİ

Mevzuatta ortak çalışma alanları

- İşveren, sağlık ve güvenlik hizmetlerini yürütenler arasında iş birliği ve koordinasyonu sağlar (6331 sayılı Kanun md. 6).
- İSGB ve OSGB personeli işverenle, çalışanlarla, çalışan temsilcileriyle ve varsa İSG kuruluyla işbirliği ve koordinasyon içinde çalışır (İSG Hizmetleri Yönetmeliği md. 15).
- İşyeri hekimi ile iş güvenliği uzmanı kaza ve meslek hastalıklarını birlikte değerlendirir; yıllık çalışma planı ve yıllık değerlendirme raporunu işbirliği içinde hazırlar.
- Her ikisi de birlikte yaptıkları çalışmaları onaylı deftere yazar; diğer sağlık personeli tespitlerini işyeri hekimine iletir.

Ekibin bileşenleri

Risk değerlendirmesi ekibi

- İşveren veya işveren vekili
- İş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi
- Çalışan temsilcileri ve destek elemanları
- Bütün birimleri temsil eden, riskler hakkında bilgi sahibi çalışanlar

İSG kurulu

- 50 ve daha fazla çalışanı olan, altı aydan uzun süren sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde kurulur (md. 22)
- İşveren veya vekili, iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi, çalışan temsilcisi ve ilgili birim temsilcilerinden oluşur
- Çok tehlikeli işyerlerinde ayda, tehlikelilerde iki ayda, az tehlikelilerde üç ayda bir toplanır

Etkili bir İSG ekibinin özellikleri

- **Ortak plan:** Risk değerlendirmesi, yıllık çalışma planı ve eğitim planı birlikte hazırlanır ve aynı öncelikleri izler.
- **Açık rol dağılımı:** Hekim sağlık gözetimini, uzman çalışma ortamı gözetimini, diğer sağlık personeli hekimle birlikte takip ve kayıt işlerini yürütür.
- **Düzenli iletişim:** Tespitler onaylı deftere ve İSG-KATİP'e işlenir; kurul toplantıları ve vardiya devirleri bilgi akışını sağlar.
- **Çalışan katılımı:** Çalışan temsilcileri ve destek elemanları sürece dahil edilir; çalışanların görüşü alınır.
- **Bağımsızlık ve etik:** Ekip üyeleri mesleki bağımsızlık içinde çalışır; hayati tehlikede bildirim yükümlülüğünü birlikte üstlenir.

Kaynaklar

Kanunlar

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (RG 30.06.2012, 28339), güncel metin: mevzuat.gov.tr

7538 sayılı Kanun ile 6331 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikler (yürürlük 15.01.2025)

7491 sayılı Kanun (md. 38 erteleme, 2023); 7033 sayılı Kanun (2017)

4857 sayılı İş Kanunu; 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

Yönetmelikler

İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği (RG 29.12.2012, 28512; son değişiklik RG 04.02.2024, 32450)

İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik (RG 29.12.2012, 28512)

İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik (RG 20.07.2013, 28713)

Diğer yönetmelikler

Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği

İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik

İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği

Resmî açıklamalar ve istatistikler

ÇSGB İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü, sıkça sorulan sorular (6331 md. 38 yürürlüğü); csgb.gov.tr

SGK İstatistik Yıllıkları 2019–2025; sgk.gov.tr

ILO (2023). A call for safer and healthier working environments. Cenevre: Uluslararası Çalışma Örgütü.

İş sağlığı ve güvenliği eğitimi

Teşekkürler

YENİ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu

ULUDAĞ UZMAN AKADEMİ
iş sağlığı ve güvenliği eğitim kurumu

ofis akademi

ASYA AKADEMİ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİM KURUMU